

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Quænam sit in certitudine, ac euidencia formali inæqualitas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

veritatis exors, & falsitati obnoxia, quia scilicet Deus miraculose potest efficere, vt non Petrus coram me currat, sed aliquod eius simulachrum. Quae in contrarium obici possunt, leuia sunt, ac facilia solutu: proinde iis referendis, & refellendis supersedeo.

C A P V T V.

Quanam sit in certitudine, ac euidencia formali inaequalitas.

- 66 **A**fferendum est primò, certitudinem metaphysicam esse maiorem physica, & hanc morali. Nam actus metaphysicè certus, ne diuinitus subire potest falsitatem: at actus physicè certus eam duntaxat naturaliter excludit, cum interim reddi possit miraculose, ac supernaturaliter falsus: cuius autem certitudo est solum moralis, tantum est moraliter, & interpretatiuè impotens falli, sed reuera falsitati obnoxius. Eodem modo comparantur inuicem euidencia metaphysica, physica, & moralis: haec enim potestrema non facit, vt re vera non possimus ei dissentiri, sed vt non debeamus: siue quod perinde est, non praestat, vt non possimus simpliciter, & absolute, sed vt non possimus prudenter, & iuxta regulas recte rationis: Physica vero euidencia potestatem, libertatemve dissentendi admittit hoc solo, quod nobis non constet rerum naturas esse miraculose inuertas: Metaphysica autem nulla moderatione adhibita, & in quacunque hypothesi efficit, vt nobis non sit integrum dissentiri, vbi termini eius rei, cui est assentiendum rectè percipiuntur: magis ergo dissentium contrarium reicit, adeoque maior euidencia est ea, quae dici consuevit metaphysica, quam physica, & haec, quam moralis. Atque in hac assertionem conueniunt auctores, quin sit, quem viderim, vllus ei, qui refrageretur.
- 67 **A**fferendum est secundò, vnam euidenciam moralem alia itidem morali esse maiorem. Ratio est, quia quo minus debemus dissentiri alicui rei, quove eius dissensus esset imprudentior, hoc illa est magis euidens moraliter: at multas contingit esse res, quibus minus aequum est dissentiri, quam aliis, quibusque fidem negare maioris est imprudentiae, ac temeritatis. An non sit magis imprudens, ac temerarius, qui non credit testimonio plurium virorum grauium quidpiam sanctissimè iurantium, quam qui vnus virtutem, & grauitatem paruipendit ei aliquid non sine iuramento attestanti non credens? Item, quo plures sunt coniecturae, eo rem moraliter euidenciam faciunt: earum autem numerus, modò maior, modò minor esse consuevit.
- 68 **Q**uod si euidencia moralis in obiecto cognito est inaequalis, vt haecenus probatum, certè necesse est, vt eadem sit inaequalitas in actuum euidencia morali: quippe quae non est diuersa ab illa priori, sed prorsus eadem: idcirco enim obiectum est moraliter euidens, quia eiusmodi est cognitio, qua hic, vt aiunt, & nunc percipitur, aut certè potest percipi. Porro quod dictum est de euidencia morali, dicendum similiter est de certitudine morali: paruo enim, ac ferme nullo differunt momento: & certè quanta quanta sit earum diuersitas, vna nascitur ex alia, eique est proportionata, vt sic dixerim, videlicet ex euidencia certitudo, id, quod superius monitum: proinde vt vna, sic etiam altera dispar esse solet, modòque crescere, & modò decrescere.
- 69 **A**fferendum est tertio, vnam certitudinem physi-

cam esse posse maiorem alia. Suadetur autem hunc in modum. Actus intellectus nostri dicitur physicè certus, quatenus ei subesse falsum est naturaliter impossibile, vt superius visum: at ea impossibilitas naturalis potest esse inaequalis, ac diuersa: ergo, & certitudo physica. Consequentia, & maior nullo egent probamento: quare probatur minor: impossibilitas naturalis inaequalitatem ex genere suo non reicit, sed admittit potius: quidni ergo eius sit capax illa, per quam cognitio nostra dicitur physicè certa, ac falsi nescia: id constat: nam in primis magis est supra naturae vires, ac potentiam, conseruare accidentia sine subiecto, vt contingit in Eucharistiae Sacramento, quam è diuerso subiectum sine accidentibus: ibi enim supplenda est à Deo dependentia à priori, quae maior est, hic verò dependentia à posteriori, quae longo minor intervallo. Deinde magis impossibile naturaliter est, eundem poni candelam in tribus subiectis, quam in duobus: siquidem alterum continet vnam tantum impossibilitatem, alterum vero duas; priorem in eo sitam, quod candelae constitatur in duplici subiecto, posteriorem vero in eo, quod simul collocetur in tertio subiecto.

70 **A**d haec, quis neget miraculorum aliqua esse maiora, alia minora? Quid solemnius inter Sanctos Patres, quam Christum maiora aliquando per seruos suos, quam per seipsum edidisse miracula iuxta illud Ioan. 14. *Qui credit in me opera, quae ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Quid item inter eos celebrius, quam Deum minoribus miraculis nos excitare ad credenda maiora. Rectè præter alios D. Gregorius Nissenus de Sancta Christi Natiuitate sermonem habens de Elisabetha Baptista matre: *Ne incredibile putarent homines ex Virgine paruum edi posse, minoribus miraculis ante exercendo fideles ad assensendum, & credendum assuefacit: sterili, ac decrepita Filium parit: id quasi praeludium est, & principium existit miraculi, quod in Virgine subsecutum est.* Quid denique inter illos magis vltatum, quam Eucharistiae Sacramentum maius esse miraculum alijs multis à Deo Patriis: *Magnum quidem, & venerabile,* inquit Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 5. *Quod manna Iudaeis pluit è caelo: sed intellige, quod est amplius manna de caelo, an corpus Christi? corpus Christi vtrique, qui auctor est caeli: Deinde manna, qui manducauit mortuus est; qui manducauerit hoc corpus, fiet ei remissio peccatorum, & non morietur in aeternum.* Haecenus ille. Quin enim Ecclesia in Brauiario Romano certa quadam lectione desumpta ex opuscul. 57. B. Thomae atque officio corporis Christi insulsa pronuntiat, Sacramentum Eucharistiae esse *miraculorum ab ipso (Deo scilicet) factorum maximum.* Quae cum ita sint, ambiguum esse non potest, quin aliqua magis, alia minus impossibilia sint naturaliter, quandoquidem miracula in tantum maiora, vel minora censentur, quantum maiorem, vel minorem superant impossibilitatem naturalem. Quo autem discursu probauimus haecenus, esse inaequalitatem in certitudine physica, eodem coniectum manet, idiplum de euidencia physica: haec enim infert certitudinem physicam sibi parem, vt ex dictis supra liquet: quocirca cum efficiat talem certitudinem modò maiorem, modò minorem, necesse est, vt horum graduum ipsa non sit incapax.

71 **A**fferendum est quarto, vnam certitudinem metaphysicam haud posse esse veluti intensiue maiorem alia, at esse posse extensiue, vt sic dixerim. Prior assertionis pars suadetur. Nam actus omnis metaphysicè certus ita est sponte suainstitutus, vt ne diuinitus falli

falli possit, quæ autem impossibilitas nē arbitrio, & potentia creatoris est subdita, profecto intensiva ratione summa est: omnis igitur actus Metaphysicè certus, est summe certus, & in fallibilis modo dicto, adeoque nullus alteri eatenus cedit. Posterior assertionis pars suadetur. Nāque etiam in impossibilitate quantitatis tali respectu potentia Dei absolutæ, & extraordinariæ est latitudo, & in æqualitas veluti extensiva. Ita certè magis repugnat, Petrum indeficari cum Leone, & cum equo, quam cum eorum alterutro tantum prior enim identitas duplicem complectitur impossibilitatem Metaphysicam, posterior vero vnam solam. Magis item repugnans, *causator*: est lapidem fieri, non per unionem, sed per identitatem Deum, quam ita effici hominem, cum multo maior sit distantia, ac veluti intervallum, & extensio inter lapidem, & Deum, quam inter eundem, & hominem. Quando igitur actus aliquis est diuinitus impossibilis falli, atque impossibilitas Metaphysica contrahitur ad peculiarem materiam, subire poterit latitudinem, & in æqualitatem extensivam. Quam certe solam, & non intensivam suscipi credibilis est à certitudine Physica, siue naturali impossibilitate errandi, ut constat ex argumentis, quibus superiorem probauimus assertionem, necnon etiam ex eo, quod impossibilitas illa naturalis, cui superanda nullæ sufficiunt naturæ vires, est veluti intensivæ summa: at quæcunque est supra omnes naturæ vires: nulla ergo non est intensiva ratione summa, nulla consequenter alteri inferior.

72 Afferendum est quintò, actus intellectus nostri ita comparatos esse, ut alij sint Metaphysicè euidenciores aliis: siquidem hæc principia: impossibile est idem simul esse & non esse: quodlibet est, vel non est: & alia id genus vniuersalissima magis euidencia sunt, quam alia particularia, quibus passim sciant scientiæ omnes, minusque illis, quam his possumus dissentiri: qui enim prioribus neget assensum, nullus aut certè, vix vllus est: qui autem non assentiant posterioribus, tot reperias, quot sunt hebetioris ingenij, & in scientiis parum versari. Dices, principia etiam particularia, videlicet Physica, aut Geometrica, vel Musica, aliarumve facultatum à nullo non extorquere fidem, assensumque, si terminos ei, cui proponuntur ita declares, ut illos recte percipiat. Cæterum, vel hinc colligitur, generalissima illa axiomata maioris esse euidentiæ, quam inferiora, & ex eis in singulis scientiis derivata: si quidem, ut vim inferant intellectui, eumque à dissensu ineluctabiliter auertant, multo minori egent declaratione terminorum.

73 Porro quod huc vsque diximus, euidenciam, & coniunctam cum ea certitudinem, interdum esse maiorem, interdum minorem, idque, siue moralem, Physicam, & metaphysicam inter se, siue etiam singularum species, ac partes subiectiuas inuicem compares, apprimè confirmari, & declarari potest exemplo lucis huius corporeæ, qua oculos, animosque nostros recreamus: alia namque plus alia, alia minus est radiosæ & clara. Qua etiam similitudine vsus est Paulus 1. Corinthiorum cap. 15. ad probandam, & explicandam inæqualitatem gloriæ, in qua resurgemus, alia inquit, est claritas solis, alia claritas lune, alia claritas stellarum, stella enim à stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum.

CAPUT VI.

Certitudinis, & euidentiæ formalis inæqualitas, ulterius explicata.

74 Principio dubitabis, an actus fidei diuinæ ex genere suo sit certior extensivæ omni principio metaphysico: nam de intensiva certitudine, haud posse esse dubium, eamque, sicuti sit metaphysica, haud posse subire, quod aiunt, magis, vel minus supra manet ostensum. Esse censent P. Hurtadus disp. 8. de anima sect. 6. §. 33. P. Rubius lib. 1. posterior. c. 2. q. 3. num. 38. ad finem, & num. 42. & 43. & communiter alij plures. Primum, quia fidelis omnis potius quodvis principium Metaphysicum, quam actus fidei mallet negare, si alterutrum esset negaturus: magis ergo adheret obiecto per actum fidei, quam per vllum principium Metaphysicum: certitudo autē posita est in adhæsiōe, ac determinatione ad veritatem obiectiuam: maior ergo est certitudo fidei, quam vllius principij Metaphysici. Secundo, quia quod plures sunt rationes determinantes actum ad veritatem, eo actus ad illam est magis determinatus, certiorque, & infallibilior: at plures rationes de terminant actum fidei ad veritatem, & à falsitate auertunt, quam principium vllum Metaphysicum: siquidem ne ille possit esse falsus, facit habitus supernaturalis, à quo oritur, quippe cui repugnat esse principium erroris, tum etiam ratio obiectiua, sub qua tendit, videlicet diuina reuelatio, cui etiam conuenit, quod non possit esse principium actus falsi: at quominus axioma Metaphysicum falsitatem subeat, impedimento solum est eius obiectum, quod planè est suapte natura certum, & euidens.

75 Harum tamen rationum neutra conuincit. Ad primam dicendum est, eò tantum valere, ut actus fidei sit certior principio Metaphysico certitudine affectiua, & extrinseca, non verò intellectuāli, & intrinseca, de qua sola est quæstio. Et quidem pia affectio voluntatis suam habet certitudinem more carceris actuum efficacium arbitrij nostri, ut, & supra declaratum est initio capitis præcedentis, utque expressit Tacitus lib. 12. ad eius finem, tum Agrippina, inquiens, *sceleris olim certa, & oblita occasiois prope, nec ministrorum egens de genere veneni consulta*: id est, quæ omnino, & ut sic dixerim, efficaciter decreuit patrare scelus, ut Budæus, & alij interpretantur. Quid ergo mirum, si pia affectio suam illam certitudinem refundat in actum fidei à se prognatum, faciatque, ut eatenus haud sit ita certum principium metaphysicum?

76 Ad secundam rationem contrariam respondebit aliquis, non, si plures causæ sint existentia ignis v.g. eum propterea magis existere, quam si à paucioribus dependeat: tam enim existit, si sit à solo Deo, siue à Deo, & alio igne, nec minus, si ab vno igne, quam si à centum. Similiter ergo, non, quo sunt plures rationes determinationis ad veritatem in actu fidei elucet, eo oportebit illum esse magis determinatum ad veritatem, magisue certum. Verum in contrarium est, quamlibet rationem determinantem actum fidei ad hoc, ut sit verus, eum reddere impossibilem, ac nescium falli: proinde, si eiusmodi rationes determinandi sint in eo plures, quam in principio metaphysico, magis impossibile non esse non posse, ut ei, quam huic falsum subit, adeoque maiorem esse vnius, quam alterius certitudinem, siquid valet discursus à nobis capite præterito factus. Hinc constat, exemplum causarum producentium ignem